

АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ УПРАВЛІНСЬКОГО КАПІТАЛУ І БІЗНЕС-МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ОСНОВНИХ ЧИННИКІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТАРТАПУ

Лисенко Наталія Степанівна

Кандидат економічних наук, доцент
кафедри Менеджменту та Економіки морського транспорту
Національний університет «Одеська Морська Академія»

Як світовий, так і вітчизняний ринок, зазнає жорсткої конкуренції, тому що вони перенасичені компаніями, які пропонують аналогічні товари та послуги на одних ринках. Це призводить до змагання підприємств за найвигідніші умови виробництва та реалізації продукції, а також за найкращий прибуток та інші економічні чи соціальні переваги. Вигравати у конкурентній боротьбі сучасним компаніям вдається за допомогою інноваційних пропозицій, які найчастіше створюються стартапами. Стартапи, які в свою чергу по суті і є інноваційними компаніями, істотно впливають на розвиток бізнесу по всьому світу, оскільки стартап-індустрія дає поштовх до появи нових способів виробництва, вносить коригування в прикладні дослідження та розробки, пропонує споживачам нові та відмінні від ринку товари та послуги, змінює уявлення про позиціонування продуктів та багато іншого.

Одним з найцінніших ресурсів ХХІ століття є інформація, що означає залежність конкурентоспроможності підприємства від комунікаційних технологій. До внутрішніх функцій комунікаційних технологій відносять: збір, обробку, аналіз інформації; систематизацію та накопичення інформації; створення локальної мережі для корпоративного користування. До зовнішніх - розміщення реклами соціальних мережах; розміщення реклами у віртуальному просторі; зв'язок із споживачем; вивчення ринку та конкурентів.

Підприємства, які займають лідируючі позиції на ринку, використовують новітні технології, методи роботи або інноваційні бізнес-моделі. Однак, для того, щоб досягти стійких конкурентних переваг необхідно забезпечити процес безперервних інновацій. Таким чином, на сучасному етапі світового економічного розвитку одною з основних ознак конкурентоспроможності становиться її інноваційність, тобто здатність організації до постійного розвитку, оновлення та змін діяльності на базі засвоєння нововведень.

На сучасному етапі розвитку економіки основним джерелом створення прибутку є вже нематеріальні ресурси, а інформація, знання, рівень освіти і професіоналізм. Це призвело до появи ще одного чинника, що впливає на конкурентоспроможність підприємства і на його економічний розвиток, а саме управлінського капіталу. Єдиної думки з приводу визначення «управлінського капіталу» не існує. Вважається, що першими взяли в оборот як економічну категорію «управлінський капітал» були дослідники Т. Стюарт,

Р. Свейбі, Л. Едвіссон, А. Холл, і розглядали її як особливу форму «інтелектуального капіталу». У свою чергу, «інтелектуальний капітал», на думку вище згаданих авторів, включає три елементи:

- 1) людський капітал - задатки, здібності, знання, вміння, навички персоналу підприємства;
- 2) соціальний капітал - запас і рух знань, інформації, комунікативних зв'язків на підприємстві;
- 3) організаційний капітал - інституалізовані знання, що перебувають у власності підприємства.

Об'єднуючим елементом цих трьох компонента і носієм «інтелектуального капіталу» є менеджери компанії, які впливають на розвиток інтелектуального капіталу і на ефективність діяльності компанії в цілому. Таким чином, властивість об'єднання цих трьох складових надихнуло вищевказаних авторів на створення нового поняття як «управлінський капітал». Саме вони охарактеризували його як сукупність управлінських здібностей, знань, умінь, досвіду управлінських рішень людини, що дають можливість отримувати дохід компанії.

Управлінський капітал як економічна категорія має на увазі, що носії даного капіталу - менеджери, є власниками управлінського досвіду, знань і компетенцій, які зобов'язані створювати позитивний економічний ефект для організації (наприклад прибуток), і сприяти розвитку інноваційних процесів на підприємствах. Тому рівень професійної підготовки управлінця безпосередньо впливає на якість здійснення управлінського процесу і отже на ефективність функціонування стартапів. Саме менеджери вищої ланки відповідальні за розробку цілей і політику підприємства, приймають рішення щодо стратегічних питань, таких, як освоєння нових ринків, взаємини з конкурентами, адаптація організації до різного роду змін у зовнішньому середовищі, створюють і розвивають стійкі конкурентні переваги.

Отже, управлінський капітал робить прямий вплив на конкурентоспроможність підприємства. Тому що для того, щоб впливати на конкурентоспроможність стартапу, треба вміти управляти внутрішніми факторами конкурентоспроможності підприємства та адаптуватися під зовнішні чинники.

Бізнес-моделювання є ще одним фактором сучасності, який забезпечує конкурентоспроможність компанії.

Наприклад, якщо спиратися на данні CB Insights (технологічна аналітична платформа, яка створена для глобальної мережі керівників і стартапів), то маємо наступні причини, чому деякі з стартапів є нежиттєдіяльними і звісно неконкурентоздатними (рис.1).

Згідно з опитуванням, в якому прийняли участь 368 засновників стартапів, 25,5% з них були не в змозі вивести свої продукти на ринок і перерости в повноцінну компанію через нехтування бізнес-моделювання.

Бізнес-модель – це опис того, як компанія відображає ключові компоненти та процеси підприємства і організовує їх в єдину систему, спрямовану на отримання

прибутку .



Рис.1 Причини нежиттєздатності стартапів

Крім того експерти зазначають, що бізнес-модель виконує наступні функції:

1. визначення ключових компетенцій проекту;
2. визначення структури витрат та доходів,
3. аналіз руху грошових коштів;
4. визначення цінності для споживачів;
5. ідентифікація ринку та мети використання продукту, створюваного за проектом;
6. ідентифікація позиції стартапу у взаємозв'язках з постачальниками, замовниками, конкурентами;
7. формування конкурентних переваг проекту .

Після цього, якщо більш детально проаналізувати усі інші перераховані причини невдалих реалізацій стартап-проектів, а саме: невиведення фінансових ресурсів, відсутність фінансування / інтересу інвесторів, відсутність постановки цілей, не правильно підібрана команда, не конкурентоспроможність, відсутність ринкового попиту, проблеми з ціноутворенням та витратами, поганий маркетинг, нездатність до адаптації до змін зовнішнього середовища, то стає зрозуміло, що насправді єдина та основна причина того, що стартапери не в змозі вивести свої продукти на ринок і перерости в повноцінну компанію – це не кваліфікований менеджмент, а саме нездатність створити відповідну бізнес-модель для стартап-проекту і неспроможність управляти нею.

Справа в тому, що в ході моделювання бізнесу, приходить усвідомлення місії компанії, її рентабельності та життєздатності, це допомагає у розробці стратегії, і так само при залученні сторонніх інвестицій, так як дає можливість потенційному інвесторові оцінити найбільш ймовірний прогноз розвитку компанії.

Таким чином, можливо зробити висновки, що управлінський капітал та

бізнес-моделювання є основними сучасними факторами конкурентоспроможності стартапів. По-друге, управлінський капітал та бізнес-моделювання мають тісний взаємозв'язок між собою, так як саме менеджери вищої ланки, як представники управлінського капіталу, використовують бізнес-моделювання як інструмент підвищення конкурентоспроможності стартапу.

Список літератури:

1. Сакун А. В. Стартап – тренд сучасної економіки та освіти. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації»: тези доповідей, м. Київ, 10 листопада 2020 р. Київ : КНУТД, 2020. С. 163-164.
2. Фелд Бред, Мендельсон Джейсон. Залучення інвестицій в стартап. Як домовитися з інвестором про умови фінансування, 2012. С 29-39. URL: <https://kniga.biz.ua/pdf/3466-Privlechenie-invest-glava1.pdf> (дата звернення: 07.11.2021).
3. Михайлюк М. Ю. Особливості венчурного інвестування. Економіка і менеджмент 2021: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., 8–9 квіт. 2021 р. : у 8 т. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2021. С 46-47
4. Перфильев А. А., Буфетова Л. П. Феномен управлінського капіталу у фінансовій теорії. Світ економіки і управління. Том 17. №1. 2016. С 126- 134
5. Cornell University, INSEAD, and WIPO (2021). The Global Innovation Index 2020: Who Will Finance Innovation? Ithaca, Fontainebleau, and Geneva. URL: <https://www.wipo.int/publications/ru/details.jsp?id=4514> (дата звернення: 09.07 2021).
6. CB Insights Research. “353 Startup Failure Post-Mortems,” August 18, 2020. веб- сайт. URL: <https://www.cbinsights.com/research/startup-failure-post-mortem/> (дата звернення: 12.09.2021)
7. Jose M. Mateul and Alejandro Escribá-Esteve. Ex-Ante Business Model Evaluation Methods: A Proposal of Improvement and Applicability. Journal of Business Models .2019. Vol. 7. № 5, С. 25-47
8. Чайковська М. П. Концептуально-методологічні засади управління маркетинговими ІТ-проектами в умовах цифрових трансформацій : монографія. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 370 с